

Johan Gortworst

Paula

Liefde en vergelding

Op een winterdag kwam ik als schooljongen een misdrijf op het spoor. Ik scharrelde met twee vriendjes op een bevroren sloot en we vonden een verdacht stukje papier. Het lag, bedekt met wat restjes sneeuw, verfrommeld op het ijs. Door de sneeuwvlokken heen schemerde een vingerafdruk.

We pakten het papiertje voorzichtig op en renden naar het politiebureau. We lieten de afdruk aan onze wijkagent zien, een oudere man, die achter een groot bureau de bezoekers bij binnenkomst te woord stond. Hij kende ons goed en we stoeiden af en toe met hem als hij in zijn leren uniform door de straten liep.

We legden het stukje papier op de balie, wezen op de vingerafdruk en keken hem gespannen aan. De agent keek er nauwkeurig naar en hield het tegen het licht.

‘Goed gedaan, jongens,’ zei hij. ‘Dit is een echte vingerafdruk, maar van wie?’

We wisten het niet.

‘Zagen jullie iets verdachts, zoals weghollende mensen?’

We keken naar het ijs en niet om ons heen.

‘Als je iets verdachts vindt, moet je altijd naar sporen in de omgeving zoeken. Voetstappen in de sneeuw, gebroken takjes, iets wat uit een zak is gevallen. Steunbewijs heet dat.’

De agent keek nog eens goed naar het stukje papier.

‘Het lijkt erop,’ zei hij langzaam, ‘dat deze vingerafdruk is gebruikt voor een advertentie. Kijk, er staan zwarte lijntjes omheen en daaronder de naam van een handcrème. Het is een stukje krantenpapier.’

Hij stond op en legde de vingerafdruk op een stapeltje papieren op zijn bureau.

‘Tot de volgende keer,’ zei hij met een glimlach op zijn gezicht.

We stommelden het bureau uit. Waren we voor de gek gehouden? Het was kinderspel en een van de laatste keren dat ik een politiebureau vanbinnen zag. Tot vandaag. Ik

kreeg een telefoontje van het hoofdbureau met de vraag of ik langs wilde komen voor een onderzoek.

De receptionist brengt me naar een spreekkamer met een tafel, vier stoelen en een dienblad met koffie.

‘Je zal schrikken,’ zegt de man tegenover me, die zich als rechercheur Brouwer aan me heeft voorgesteld. Op de tafel ligt een bruine enveloppe met een gestempeld blauw nummer. Daaronder staat een handgeschreven tekst, die ik van bovenaf gezien niet kan lezen. Het zijn meerdere, naast elkaar geschreven medeklinkers. Rechercheur Brouwer draagt een bril met een gouden randje. Het montuur geeft hem een vriendelijke uitstraling. Ik wil weten waarom hij me waarschuwt. Ik geef geen reactie en kijk naar de bruine enveloppe. De rechercheur opent hem en haalt er een stapeltje foto’s uit.

‘Deze foto’s namen we op de plaats waar we het slachtoffer vonden. Ze lag in de berm, aan de kant van de weg. We kunnen haar gezicht niet meer herkennen. Aan de bandensporen te zien denken we dat ze enkele keren over haar heen zijn gereden.’

Ik hoor wat Brouwer zegt, maar voel dat ik vanbinnen verstijf. Mijn hersens nemen de regie van me over. Gaat het om een auto-ongeluk? Ik rij geen auto, dus wat heb ik hiermee te maken? Zijn ze met opzet over iemand heen gereden? Dit zijn barbaarse daden. Ik ken dit soort wrede acties alleen uit films, waarin maffiosi mensen in chemicaliën oplossen of ze aan vleeshaken ophangen om ze daarna langzaam te laten sterven. Bij zulke beelden spoel ik direct door naar de volgende scène.

Brouwer kiest een tweede foto uit en draait hem naar me toe. Ik zie de rand van een weg, afgebrokkeld asfalt, gras, een kapot kilometerpaaltje, maar het meest in het oog springend zijn besmeurde kleren, een bebloede hand en zwarte haarlokken. Vuil en aan elkaar geplakt. Iets plats, is dat een gezicht? Ik slik en mijn hartslag gaat omhoog. Die jurk. Donkerblauw met witte bloemen.

‘We zijn wat gewend,’ zegt Brouwer, ‘maar dit is geen alledaagse kost. Ze is verschrikkelijk mishandeld. Herken je iets?’

Ik kijk de rechercheur aan en voel een paniekaanval opkomen. Wat kan ik zeggen? Ik weet wie daar ligt, en in een seconde hoor ik haar stem en alle verhalen die ze me vertelde. Een stem die me troostte, maar ook veeleisend en ongeduldig kon klinken. Wie heeft dit op zijn geweten?

‘Ja,’ zeg ik met een benepen stem, ‘ik herken de jurk. Ze kocht hem voor een groot feest.’

‘Ze?’

‘Paula. Daar ligt Paula.’

Ik pak de foto met beide handen vast. Mijn mond is droog en onafgebroken staar ik naar de lompen en het geronnen bloed op haar haren. Dit moment verandert mijn leven, ik voel het aan alle vezels in mijn lijf. Mijn houvast is weg. Wat heeft zich daar afgespeeld?

‘Gaat het?’ vraagt de rechercheur. ‘Wil je een glaasje water?’

Ik kijk hem dankbaar aan.

‘Graag,’ zeg ik, ‘wat afschuwelijk!’

‘Je noemt haar Paula, maar dat is niet haar geboortenaam.’

Hij zet een glas water voor me neer en ik neem een slok.

‘Niemand gebruikt haar echte naam. Die vindt ze te ingewikkeld. Ze zei, toen ze bij ons kwam werken, dat door die vreemde en lange naam geen enkele e-mail haar bereikte. Paula vond ze een mooie naam en zo noemden we haar daarna ook.’

Ik neem een slok en slaak een diepe zucht.

‘Wat is er gebeurd?’

Brouwer gaat niet op mijn vraag in. Hij laat me nog een foto zien. Hierop zie ik een plastic zakje met daarin een mobieltje. Roze.

‘Herken je dit toestel?’

‘Dat is haar mobieltje. Ik herken het direct.’

Ze was er trots op. Gekocht van haar eigen geld en in de kleur die ze mooi vond. Opvallend en bescheiden.

‘Daar kwamen we achter. Het lag niet op de plek waar we haar lichaam vonden, maar ongeveer honderd meter daarvandaan. Alsof het uit het raampje is gegooid.’

‘Lichaam?’

Langzaam dringt de werkelijkheid tot me door.

‘Ze leeft niet meer?’

Brouwer bestudeert het mobieltje.

‘Het spijt me.’

Hij stopt de foto’s weer terug in de enveloppe. Wat een domme vraag van me! Hoe kon ik met die foto’s in mijn hand denken dat ze nog leefde? Was dit het? Ging het om de identificatie? Brouwer schuift heen en weer op zijn stoel.

‘Het zijn heftige beelden. We stellen vandaag alleen een paar korte vragen. Het was niet zo moeilijk om door de beveiliging van haar toestel heen te breken. We onderzoeken met wie ze in contact stond.’

Hij kijkt me recht in de ogen aan. Ik voel me bekeken en verdacht. Ik heb geen schuld aan Paula’s dood. Dat weet ik zeker. De stiltes die Brouwer af en toe in het gesprek laat vallen, geven me de kriebels. Hij wil iets van me weten, maar wat? Ik geef in moeilijke gesprekken de ander meestal om de lieve vrede gelijk. In ons teamoverleg zwijg ik zolang ik kan.

‘Je was op WhatsApp een van haar favorieten.’

Hij laat een nieuwe stilte vallen. Dat is het! Ze nemen haar telefoonlijst door en vragen de mensen die ze belde om langs te komen.

‘Ja, we appten veel met elkaar,’ antwoord ik. ‘We waren meer dan collega’s.’

Het valt me op dat ik in de verleden tijd over Paula praat.

‘Dat konden we lezen.’

‘Lezen?’ vraag ik argwanend.

‘Ja, ze was niet zo goed in het verwijderen van de gesprekken,’ merkt Brouwer droogjes op. ‘We lezen ze met meer dan gewone interesse.’

‘Dat waren privéberichten,’ zeg ik met een licht gevoel van opluchting.

‘Daar kunnen we goed mee omgaan. Maak je geen zorgen.’

Ik voel me aangevallen.

‘We hadden geen geheime relatie, als u dat bedoelt.’

Hij zwijgt en wrijft nog een keer over de sluiting van de enveloppe.

‘Bedankt dat je gekomen bent. We laten het hierbij. Ik wens je veel sterkte bij het verwerken van dit verlies. De kranten gaan erover schrijven. Zodra we verder zijn met het onderzoek nemen we contact met je op.’

Hij geeft een foldertje dat onder de bruine envelop lag.

‘Je kunt deze mensen bellen als je het niet meer ziet zitten.’

Ik pak het aan zonder erop te kijken en ben verrast dat het gesprek zo snel is afgelopen. Het komt niet in me op te vragen naar formele procedures.

‘Wat is er met je oog gebeurd, als ik vragen mag?’

Ik wrijf voorzichtig over mijn linkerslaap.

‘Die vraag krijg ik elke dag. Bij een marktkraam kreeg ik een elleboog in mijn gezicht. Twee mannen kregen ruzie en ik was de pineut.’

Brouwer kijkt me bezorgd aan.

‘Ik zie alle kleuren van de regenboog. Het deed pijn, neem ik aan?’

Hij brengt me naar de uitgang en voor ik het weet sta ik buiten op straat. Mijn hersens werken op volle toeren en zijn op zoek naar een logische verklaring, maar mijn zoekmachine levert geen resultaten op. Heb ik fouten gemaakt? Ik dacht van niet. Heel langzaam dringt tot me door wat voor brute moord er heeft plaatsgevonden en dat ik die indrukwekkende Paula nooit meer zal zien. Het is druk op straat en de mensen lopen de winkels in en uit. Niemand weet wat ik zojuist heb gehoord en wat de gevolgen zijn. Mijn leven staat stil. Ik zal nog jaren haar stem horen, maar die is niet meer van haar. Ik wil de schrik uit mijn lijf verjagen en ontwaken, omdat het een boze droom was. Helaas, dat is het niet. Ik wil schreeuwen dat ze terug moet komen, maar krijg geen woord over mijn

lippen. Ik doe mijn fiets van het slot en rij onzeker naar mijn etage. Het is een koude dag. Hopelijk is dit geen voorbode van een strenge winter.

Thuisgekomen loop ik twee keer de trap op en neer om er zeker van te zijn dat mijn fiets echt aan de ketting ligt. Ik ben de kluts kwijt en weet niet wat te doen. Wie kan en mag ik nu bellen? Ik loop van de voorkamer naar de achterkamer, maak mijn bed op, doe de afwas van gisteren, zet de radio aan en uit en staar vanuit het achterraam naar de binnentuinen. Ze staan vol met uitgeschoten planten en onkruid. Het rechter huizenblok staat er verveloos en op instorten bij. Ik hoor de lach van Paula en zie haar spottende ogen voor me. Ik voel me verslagen en in de steek gelaten.

‘Lief kind,’ zeg ik hardop, ‘wat deden ze met je? Waarom? Je had niet weg mogen gaan. Wat ging er mis?’